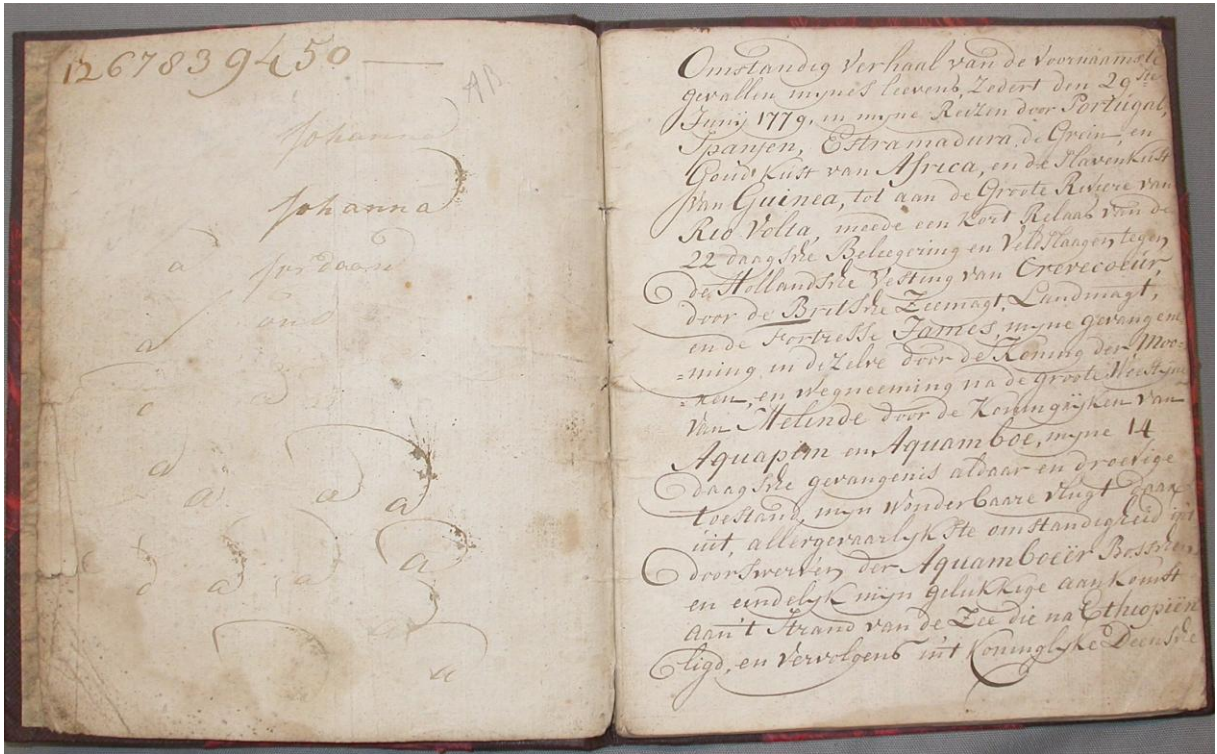

Reis naar Afrika op het schip De Beverwijk, 1779-1782

Collectie Aanwinsten, inventarisnummer 315

Verslag van een onbekende Nederlandse ambtenaar van zijn reis aan boord van 's lands oorlogsfregat De Beverwijk via Lissabon naar de Kust van Guinee, de belegering van het fort Crevecoeur door de Engelsen, zijn gevangenneming door negers en zijn vlucht, zijn reis naar Zuid-Amerika en terugkeer naar Nederland, 1779-1782

Transcriptie: transcriptiewerkgroep Regionaal Archief Alkmaar, 2012.

Omstandig verhaal van de voornaamste gevallen mijnes levens zedert den 29ste juny 1779, in myne reizen door Portugal, Spanjen, Estramadura, de Grein- en Goudkust van Africa en de slavenkust van Guinea, tot aan de groote riviere van rio volta. Meede een kort relaas van de 22 daagsche belegering en veldslagen tegen de Hollandsche vesting van Crevecoeur, door de Britse zeemagt, landmagt, en de Fortresse James, mijne gevangene-ning in dezelve door de Koning der Moo- ren, en wegneeming na de groote woestijne van Melinde door de Koningrijken van Aquapim en Aquamboe, mijne 14 daagsche gevangenis aldaar en droevige toestand, mijn wonderbare vlugt daar uit, allergevaarlijkste omstandigheid in 't doorswerven der Aquamboeër bosschen en eindelijk mijn gelukkige aankomst aan 't strand van de zee die na Ethiopieën ligd. En vervolgens in 't koninglijke Deensche

hoofd fort Christiaansburg, verders mijne reize na Zuyd America, de eilanden van Martinique en Dominique, mijn armoedige staat aldaar, voorts mijne reize na Europa swaare over- togt, en ten laatsten gelukkige aan- komst in de keiserlijke stad van Oostende, en wijders in Tessel.

Mijne reize na de eilanden van Desirade, *Saint Louis de Marigalante* *Saint Eustatius* en Ierland volbragt hebbende, begaf ik mij aan boord van s'lands oorlog fregat de BEVERWIJK, om over te vaaren na de brand heete gewesten van 't versengd GUINEA, op den 29 junij 1779.

Den 31 dezember zeilden wij na zee, en wierden genoodzaakt door 't breken van onze grooten mast, 't na de portugeesche kust te wenden, komende wij den 1ste februarij 1780, op de rivier de Taag, voor den stad Lissabon ten anker, gedurende ons verblijf aldaar, trof ik een voornaam heer van mijn kennis bij wien ik bleef logeeren. Ik had dus gelegenheid die vermaarde

hoofdstad gebouwd op 7 heuvelen naauwkeurig te besigtigen, dog in die tusschen tijd gebeurde mij een wonderlijk geval. Op een avond laat de straten van Lissabon doorrijdende ontmoete ik een troep volk die twee van onze roeyers gevleugeld met zig voerden, zo dra zij

mij gewaar wierden kwamen zij op mij af. Ik dit ziende en mij verbeeldende 't gaauwdieven waren, stapte van mijn paard en trok van leer. Dog terstond wierd ik omsingeld door een meenigte gewapend volk, die mij na eenige tegenweer den sabel uit de hand wrongen en na lustig met haare ponjaarden te hebben geteisterd in een oud vervallen huis bragte. Daar ik nogtans niet lang bleeff: ons ander volk dit tumult gehoord hebbende, kwamen terstond met twee van onse officieren, secretaris en nog eenige andere tot mijn ontset, sneeden eerst hare gebondene makkers los en voerden mij vervolgens uit de duystere spelonk. Dog 't fraayste kwam nog aan: ons ander volk dit tumult gehoord hebbende, kwam terstond met twee van onze officieren, secretaris en enig ander volk tot mijn ontset, gelijk reeds gemeld heb, dog zoo-

dra waren wij op straat of wij wierden omsingeld door de wagt, die on met gevelde geweeren gelasten ons gevangen te geeven, 't geen wij door overmagt genoodzaakt waaren te doen. Den commandeerende officier gebood ons in de gevangenis te brengen, 't welk wij ziende, hem verzogten door eenige silvere schijven zulks na te laten, 't geen hij eindelijk na eenige tegenstand accordeerde. Dus geraakten wij vrij, dog met verlies van mijn sabel.

Eenige tijd daarna moest den heer bij wien ik gelogeerd was een reis na Spanje doen, waartoe hij mij verzogt meede te gaan, 't geen ik aannam. Het was op den 25ste april dat wij onse paarden sadelden, ten getale van ses personen, wel gewapend, verlatende om twee uren 's nagts de stad Lissabon. Met 't aanbreken

van den dag hadden wij reeds een verre weg afgelegd. Wij bevonden ons toen aan de voet van een hoog gebergte, 't geen wij in ses uren tijd niet zonder gevaar overreeden.

Komende vervolgens in een klein dorp aan den ingang van een groote en digte wildernis, daar wij 's nagts laat uitgeraakten en wederom tusschen de hooge bergen kwamen, aan welks einde een stad lag Santarem genoemd, daar wij vernagten wilden. Dog onse wegwijzers bragten ons van den weg, dus wij in plaats van in *voornoemde* stad te komen ons weder bevonden aan gemelde bosch. 't Was spikdonker en er viel een swaare reegen. Ook waren wij en onse paarden seer vermoeid, dus wij niet wisten wat te doen; eindelijk steegen wij af en wandelde soetjens voort, leidende de paarden bij de toomen. De aankomst van de spaansche post, die ons in de stad bragt hielp ons uit dese verlegenheid. 's Anderendaags 's morgens kregen wij frissche paarden, dus wij voortreden tot Pernes een dorp negen uren van Santarem, daar wij ons verfrischten en frissche paarden kregen. 's Nagts 12 uren bevonden wij ons in een dorp op

de frontieren van Estramadura, daar wij bleven tot 5 uren. Nadat wij nu de bosschen van Troas en Toledo gelukkig waren doorgereeden, arriveerde wij te St. Tomale een spaansche stad. Onse paarden voeder gegeven hebbende, gingen wij 't klooster bezien, dat in de stad was, 't welk seer schoon was. Den prior onthaalde ons op de maaltijd, die seer aardig was toebereid, zijnde alle spijsen met suiker bestrooid en de wijn met jenever gemengd, 't welk niet zeer lekker smaakte. Wij bleeven nog 2 dagen in de stad, waar na wij weeder opsteegen en 10 uren doorreeden tot een klein dorp daar wij sliepen en ik zeer groot gevaar liep van een frische pak slag te krijgen. Also onverdagt vleesch spijsde op vrijdag. Dog de wijsheid van onse knegt weerde die onweersbui van mij af, zeggende dat ik ziek was. Den volgende morgen vervorderden wij onsen weg door velden en bosschen hou-

dende 't middagmaal onder 't geboomte
tot de stad Santarem, daar wij sliepen.
's Anderendaags kregen wij kregen wij frissche paarden.

Arabisch paard strandwaarts langs, bij
de Labbedeesche rivier komende, swom ik
met mijn paard daardoor, en reed tot de
groote Temmaschevloed, in welke ik, bijna
verdronk, dezelve was extra hoog en on=
stuimig, dus ik bevreesd wierd, en afsteeg,
dog de tijd mij verdriete, stelde ik alle
vrees ter zijde, en sat weeder op, jagende
frisch de vloed in, In't midden sloegen
de golven mij swaar over 't hoofd, zoodat
ik werk had vast te zitten, dog couragie
verwind alles, ik kwam behouden aan
land, geen pijpensteel van 't zeegat af.
Nat en koud zijnde reed ik sterk aan,
door de valeye van Temma en kwam
smorgens in t Fort op den Ponnysche berg,
daar ik mijne saken verrigte; en mij vervolgens
begaf na 't Koninglijke Fort Fredriksburg
tot Ningo, aan de groote rivier van
Rio Volta, daar ik agt dagen bleeff, waar
na ik retourneerde na de plaats mijner
destinatie.

In de maand april 1781 kreegen wij de
eerste tijding van den oorlog door een

Engelsch oorlogschip, 't welk ons meende bang
te maken, verders passeerde dit jaar niets.
Het begin van 't jaar 1782 wierd geopent
met de bloedige toneelen des oorlogs alsoo
de Engelschen met haare scheepen, kasteelen
en swarten op onse plaatsen begonnen te vallen.
In de maand january kwam er een es=
quader Engelsche oorlogsscheepen, die ses dagen
op 't kasteel St. George, D'Elmina, en de
Fortresse Coenraadburg op den berg van
St. Jago, bombardeerden, waarna zij voort=
zeilden na 't Fort Nassauw, dat zig ter=
stond overgaf, als meede de Forten Amsterdam
Lijdszaamheid, en de Goede Hoop, terwijl
zulks geschiede stelde ik den adjudant voor
om 't Engelsche Fortres stormenderhandt
zien te vermeesteren voor 't esquader aankwam,
alsoo 't selve ons veel schade kon toebrengen.
Zoo wij dat niet deden, dat ons fort als dan
verlooren was, alsoo wij niet lang zoude kunnen
vegten tegen de Britsche legerbonden, en dat

alleen met 5 blanken, 25 mulatten, en 2500
mooren. Dog mijn voorstel vond geen ingang.
Eindelijk de oorlogscheepen kwamen. Vercierd
met vlaggen en wimpels aan zeilen, en den

te vuuren, terwijl hare krijgsbenden weder
uit vielen met vuurbranders en canon, dog
ons volk sloeg haar voor de derde keer terug
na een geeg van 300 schoten. Wij wierden
dien dag tot 8 uren toen wij eindigden
den 6de schooten wij frisch door met kogels
en bomben.

Den 7de deed de vijand alleen 15 schooten,
schietendewij een Engelsche spion dood.

Den 8ste deed de vijand 24 schooten, makende
zig klaar om een vierde battailje te leveren

Den 9de deed 't Fort 65 schooten, latende
twee slopen met gekwesten aan bord brenge.

Den 10de vielenn er 70 koogels.

Den 11 s'morgens om agt uren hadden
wij reedts een ontbijt gehad van 200 kogels,
en om elf uren deed de buitenwagt sein
dat de vijandelijke Armeë in aantogt was,
wij trokken daar op uit, met 2600 man, stel
lende ons in slagorder, terwijl t vijandelijk
leger vast aantrok met slaande trommen
en vliegende vaandels, om 12 uren geraakten
wij aan elkander, den strijd was scharp

en 't bloed stroomde aan alle kanten, eindelijk
wij behielden de overwinning, na een slag van
4 uren, terirerende de Engelschen met 300
dooden, ons volk had 4 blanken 't hoofd afge
sneeden en een leevendig gevild. Deesen dag
deed de vijand 820 schooten op ons met kogels
en kardoetsen, die groote ravagie maakten niet
te min wilden wij vegten zoolang wij kogels
en buskruid hadden.

Den 12de deed t Fort 2 sloepen met gekwes
ten na boord brengen, schietende over de 300
kogels.

Den 13 de kreeg de vijand frisch volk en schoot
door tot s'nagts 12 uren, deesen dag was ik
haast dood geschooten, also een 18 ponder kogel
de bank wegnam, daar ik op zat.

Den 14de deed de vijand alleen 40 schooten
waar van er 's middags een over tafel kwam vlie
gen daar wij aan saten te eeten.

Den 15de was 't rustdag dus wij alles een wij
nig repareerden en tijd hadden om wat uit te

rusten.

Den 16de schoot de vijand alleen 80 kogels
den 17de schoot t Fort 100 kogels en kreeg

een schip tot hulp, en een landarmee
van 2500 man. Wij waren reedts gemindert
tot op 2600 man, en voorsagen dus, dat de
allerswaarste slag nog komen zou. Onder-
tusschen bragt de vijand de veldstukken
buiten, de stormrammen en ladders kwa-
men voor den dag, en de vuurbranders ston-
den reedts klaar, dies onse harten zeer
beswaard wierden.

Den 18de april was die noodlottige dag,
waarin die vinnige en bloedige veldslag
ten onse nadeele wierd geleeverd, waarin
de hooge torens van Crevecoeur geheel
wierden ondergeschooten en waarin de
standaart der dappere Britten geplandt
wierd op desselfs verwoeste puinhoopen.
's Morgens om half ses uren woeyen de
vlaggen reedts van de fortressen, scheepen
en schansen en om ses uren begon de
vijand geweldig los te branden. De eerste
laag schoot 4 affuiten aan splinters, een
stuk kanon doormidden, twee soldaten
swaar gekwest en een midden door 't lijf,
die ook terstond dood nederviel. Dit begin

deed ons een warme dag verwagten. Wij zagen
dit spel aan tot 7 uren, alzo de stoel van de
bomkeetel gebroken was, om 7 uren nu hee-
sen wij de groote prinsevlag op, brandende
daarop van alle kanten los met kogels en
bomben. Om 9 uren kwamen meest alle de
torens van boven needer. In dit tijdstip
marcheerde 't vijandelijke leeger uit haare
schansen, ten getale van 4300 man, trekkende
onder faveur van een dikke rook voort tot
agter de stad der Mooren. Wij vielen met onse
2600 man daarop uit en geraakten om 10
uren met de vijandelijke armee in gevegt.
Verwoeder gevegt is er selden voorgevallen als
dit. De woede, de furie en de dood gong door
de geleederen heen, en de onse vogten als
briesschende leeuwen. Om een uur schoot de
vijand met gloeiende kogels zoodat de stad
der swarten, uit 2000 rieten huizen bestaande,
welhaast in volle vlam geraakten. Verschrikke-
lijker vertooning heb ik nooit gezien. Het

slagveld was enkel bloed en meer dan 1500 man van de onse vielen needer. Deese battailje

duurde 8 uren totdat eindelijk de overwinning aan de Engelsche haar zijde bleeff. s'Avonds om 8 uren hield 't gedonder van 't canon op, zijnde deesen dag door de Engelschen over de 1200 kanonschooten op ons fort gedaan, behalven de duisende snaphaankogels. De muuren, toorens, wooningen, kortom alles was terneer geschooten, zodat onse ondergang reedts bij ons bepaald was. Vegten konden wij niet langer, want met 25 man die nog over waren, was 't onmogelijk te slaan tegen 3800 man; dies resolveerden wij 't fort te laten springen als de vijand weder aankwam. Met deese intentie setten wij de posten uit, gaande wij alle van vermoeidheit afgemat slapen. Wat mij betreft leide mij neder op 't affuit van een canon, niet denkende dat ik om 12 uren zou marcheeren als een gevangen in de afriacaansche bosschen en wildernissen. Om elf uren wierd ik wakker, nam mijn snaphaan, zabel en pistoolen en deed de ronde, dog alles was gevlugt. Na het

geheele fort te hebben doorgewandeldt zonder iets dat leeven ontfangen had te hebben gevonden, loste ik mijn pistoolen, geladen ieder met twee kogels, gaande vervolgens na de commandant zijn kamer die nog sliep. Na hem raport te hebben gedaan ging ik na mijn kamer, daar ik nochtans niet lang bleeff, doordien mij de kogels van de vijand te na om de ooren vloogen. Ik zette mij dus neder agter de schans. Naauwelijks een quartier daar geweest zijnde vielen meer dan 500 Mooren in 't fort met een ijsselijk geschreeuw. Toen dagt ik gewis dat mijn laatste uur gekomen was en ik in een minuut aan stukken zou worden gehouwen, dog de Heere bewaarde mij. De Mooren bij mij komende trokken eerst al de kleederen van 't lijf, gevende mij een frisch pak slaagen in de plaats, dwingende mij vervolgens al mijn goed voor haar in te pakken. Nadat zij nu alles genomen hadden wat er was sleepten zij ons uit 't fort in haar dorp (zijnde wij met ons vijven, alsoo in dat tumult, nog twee segeants, en den

chirurgijn Majoor waren voor den dag gekomen en voerden ons van daar weg door verschrikkelijke bosschen en wildernissen, tot aan de ingang van die wijd uitgestrekte woestijnen van Africa. De groote woestijne van Melinde. Deese woestijne loopt tot op de frontieren van Arabien en bestaat in swaare zanden. Zoo dra wij daar gekomen waaren, vielen wij alle needer van vermoeidheid, honger en dorst. Onse leidslieden dit siende wierpen ons een verrot stuk van een olifant voor. 't Welk mij toen beeter smaakte als de beste spijs op een ander tijd, hoewel ik wel versekert ben, zulk gebrad nimmer gegeten word in de saletten of op de tafels der hoofsche saletjonkers. Vier dagen daar geweest zijnde wierd ik gesepareerd door dien ik wilde vlugten . De Koning dit siende vroeg mij waar ik na toe wilde gaan. Ik antwoorden hem, na 't Ethiopisch Strand. Hij streek daar op met een wreede stem dit vonnis dat mij deed beeven. Gij zijt nu onder mijn magt als ik wil dat gij

gaan zult kunt gij gaan, dog eer met houd u dienswegens doodstil. Voortaan zult gij bij mij blijven. Waar op mij een donker hok tot verblijf wierd aangeweesen. Tweemaal des daags kreeg ik een weynig eeten. Even zo veel als een klein kind noodig heeft, bestaande in een stuk van een tijgeraap baviaan en boshond of somtijds in een aapensoep met poment , en houtskoolen, dat als vuur in de mond brandt. Deese soep moest ik met de handen eeten en uit een bak met de swarten. 't Geen ik niet wel verstond. Mijn drank bestond in water daar de swarten zig in waschten . Mijne leegersteede was den blote aarde onder de blooten hemel. 't Welk mij zeer lastig was door dien ik bijna nakend was, midden onder de swarten die den geheele nagt rokend vuur stookten om de tijgers weg te jagen. Overdag stond ik bloodgesteld voor allerley beschimpingen der Mooren die 't zelve deden zo veel zij konden. Mijn vrolijkste tijd onder die woeste schepselen was als ik somtijds op een pape gaaien boom kon klimmen en daar aan

mijn genoeg eeten, dan vergat ik mijn rampsalige staat. Eindelijk werd ik zoo mismoedig dat ik voornam mij self om 't leven te brengen, zo de koning mij niet liet gaan. Ik begaf mij dan nog eens voor 't laatst na hem toe ,biddende hij wilde mij ontslaan uit mijn elendige gevangenis, en toestaan via 't strand der zee te gaan bij de blanken. De koning antwoorde mij zeer kort, morgen zal ik u na een andere plaats laten brengen. Ik nam dus voor dit af te wachten.'Sanderendaags gaf de koning mij over in handen van eenige swarten, die mij boschwaarts in voerden en bij een ander koning bragten, daar ik blijven moest.Zie daar mij nu in handen van een tweede meester.Dezelve was nogtans veel geschikter als de eerste. Hij gaf mij vrijheid te wandelen in en buiten 't dorp, alzo ik beloofde niet te zullen wegloopen. Ook kwam ik telkens wederom. Dog 'sanderendaags terwijl mijn meester sliep stapte ik 't bosch in, dat ik extra

geswind doorliep Ten einde van 't zelve geraakt te zijn, kwam ik in de groote woestijne van Melinde, daar ik ruste.Dog hier had ik wel een goed compas nodig gehad om de weg te vinden, alzo geen pad of spoor in die Africaansche wildernis gevonden word. Eindelijk ik stond op en zette mijn koers na 't oosten op twee hooge bergen die ik vooruit zag. Twee uren gemarcheerd hebbende kwam ik aan een waterpoel, daar ik mijn dorst laafde, doch hier overviel mij de duisternis.De tijgers en wolven kwamen uit haere hollen en de slangen kwamen voor den dag. Hoe benauwd ik toen was laat ik ieder oordelen. Niet tegenstaande dit sette ik mijn coers voort in duisend angsten totdat ik na middernacht mij bevond op de toppen der bergen. Ik klom op een boom om te zien waar ik was,dog mijn vreugde was groot toen ik de groote zee voor mij zag. Frisch marcheerde ik door en kwam 'smorgens aan de stranden van de Ethiopische Zee, daar ik 't bloed

van mijn lichaam waschte, en vervolgens tot slapen begaf, s'avonds gong ik weer op marsch, en kwam gelukkig om 10 uren

int Koninglijk Deensche Hoofd Fort
Christiaansburg. Daar ik seer min =
= saam vier weeken geherbergd wierd, en
onthaald, waar na ik van den Gouverneur
passagie kreeg op een Fregat na de Ame =
= ricaansche eilanden. Den 1ste Juny
gingen wij onder seil, hadden mooy weeder
en een goede wind. Kregen onderweg een
oproer in 't schip, dog die schielijk gestild
wierd. In twee maanden tijd kwamen wij
ten anker voor 't eiland Martinique
met 564 zielen. Nu was ik in de ge =
= westen van America dus 1500 mijlen
nader aan mijn vaderland, dog helaas
in de woestijnen en bosschen van Africa
heb ik meer menschlievendheid gevonden
onder de woeste Mooren als in America
onder de Christenen. Kleederen had ik
niet, en ook geen geld om te koopen, ieder
beklaagde mij, dog niemand hielp en

zomtijds was ik genoodzaakt de menschen
om brood te vragen. Overal zocht ik na ge =
= legenheid, om zoo schielijk mogelijk
na de Nederlanden te gaan. dog hoe meer
ik zocht, hoe minder ik vond. Eindelijk
kreeg ik passagie op een Spaansche Fregat
dat na Carthagena moest, en aan de ander
kant van 't eiland lag. daar ik mij na
toe begaf, dog mijn ongelukkig noodlot
maakte dat ik te laat kwam, dus weder
genoodzaakt wierd, na mijn oude plaats
te gaan, daar ik tot mijn groot geluk een
Keizerlijk schip vond, waarvan den capi =
= tein mij beloofde in ses maanden na
Europa te zullen voeren, kunnende dien
selve dag aan boord koomen 't welk ik deed,
gemelde capitein gaf mij 50 Spaansche
matten tot onderhoud 't welk mij een
weinig op de been hield, vier maanden
nu op 't eiland Martinique geweest
zijnde scheepte ik mij in een Breemer
schip na 't eiland Dominique. Den
10de december hadden wij onse lading

reedts in, dus wij seil maakten voorbij
Guadeloupe en Monseratte.
Den 11de Kwamen wij in de groote
Indische of Westersche Zee, tot den 24ste
hadden wij mooy weder, dog toen kreegen wij

een harde storm uit den W:ZW: die ons 7 dagen bij bleeff, tot op de 28 graden NB: nadat wij vervolgens twee dagen voorspoedig geseild hadden, beliep ons een Orcaan, die ons in groot gevaar van te vergaan, of door de Zee aan splinters te worden geslagen. Dog God redde ons wonderlijk, alsoo wij sonder seilen dreeven voor de Bakaamsche Eilanden. In 't midden van Januarij passeerden wij Canarien steeds met vliegende stormen. en vervolgens de Westersche Eilanden, komende wijders met harde wind voor den Terrenensche Banken.

Den 21ste waren wij in't opkomen van de gronden op 110 vademen, Preiden s'morgens een Americaansche en smiddags een Engelsche Kaper, die ons Zagt-sinnig tracteerden.

Sávonds seilden wij voorbij de Sorles in't Canaal, peilden Leesard en preiden een Keizerlijk schip dat met ons lag.

Den 25ste hadden harde wind, kwamen voor 't Ras van Poortland, snagts strande onze maatop de Punt van Bevesier.

Den 26ste Peilden St.Albans en de hooge Bergen van Albion en draaiden bij voor de stad en 't kasteel van Douveren. Snagts liepen wij door de Hoofden de Noordzee in, Zagen de vuuren van 't Noord en Zuid Voorland. T'Woeij een vliegende storm uit den ZZ.W: Zoodatwij 't niet op de Banken dorsten zetten.

Den 27ste kwam de Loots aan Boord die ons met korte woorden te kennen gaf dat wij dien dag binnen moesten zijn of vergaan, waarop wij alle Zeilen bijsetten en afhielden. 't Schip was dien geheelen dag niet boven de Zee te zien, en wij alle stonden tot de middel in 't water, smiddags setten wij 't voor de stad Duinkerque en voorts voor Nieupoort, seilende of Liever vliegende tegen den avond 't gat

Van Oostende in daar wij ons vaartuig vast maakte; en ik mijne Reise eindigde God dankende voor behouden aankomst.